

**A Médiatanács hatósági döntései a gyűlöletkeltés és a kirekesztés
tilalmát előíró törvényi rendelkezésekkel
[Smtv. 17. (1)-(2) bek.] összefüggésben**

Budapest, 2013. április 15.

A releváns hatósági döntések listája

1153/2011. (IX. 1.) sz. médiatanácsi határozat	3
925/2012. (V. 23.) számú médiatanácsi határozata.....	7
1101/2012. (VI. 13.) sz. médiatanácsi végzés	9
1640/2012. (IX. 12.) sz. médiatanácsi végzés	12
1726/2012. (IX. 26.) sz. médiatanácsi határozat	16
1959/2012. (XI. 7.) sz. médiatanácsi határozat	19
62/2013. (I. 16.) sz. médiatanácsi végzés	24

1153/2011. (IX. 1.) sz. médiatanácsi határozat

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 14. § (1) bek., 17. § (1)-(2) bek.

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

Az Echo Hungária Televízió Zrt. médiaszolgáltató Echo TV csatornáján 2011. február 11-én sugárzott „Világpanoráma” c. műsorszám elején a műsorvezető jegyzete hangzott el, mely a nemzetközi politikai helyzet rövid értékelése után Magyarország aktuális problémáival, elsősorban a hazai romák helyzetével foglalkozott. A műsorszám a romákat – kollektív módon – egyfelől, mint túltámogatott, segélyekre berendezkedett élőködőket, másfelől a társadalmi normákat nem tisztelő, bűnözői életformát követő, az őket eltartó magyarokat terrorizáló csoportot mutatta be. A jegyzet visszatérő eleme volt a 2006-os olaszlisztkai bűncselekmény, mint a „cigánybűnözés”, a „cigányterrorizmus” példája.

A műsorvezető a bevezető részben a „zsidókérdés” kifejezést a magyarság kizsákmányolásához és Magyarország gyarmatosításához kapcsolva említette, illetve kijelentette, hogy az általa feldolgozott téma „a cigány- és zsidókérdés” lesz. Ezzel logikailag világossá tette, hogy a későbbiekben használt, általa közelebből meg nem határozott, de a néző által könnyen azonosítható „liberális fajzat” szóösszetétel „a zsidókhöz” kapcsolható. A műsorvezető szerint a cigányterrorizmus mögött az említett csoport áll. A műsorban elhangzott a vád, miszerint ennek a „liberális fajzatnak” a tevékenysége vezetett az olaszlisztkai tragédiához is. A jegyzetben konkrét fenyegetés is elhangzott arra nézve, hogy ha a cigányok és a zsidók tovább folytatják a műsorvezető által nekik tulajdonított magyarelles tevékenységüket, távozniuk kell az országból. A jegyzet lezárásaként a műsorvezető felszólította a cigányságot, hogy addig változzanak meg, amíg nem késő.

A hatóság döntése: A médiaszolgáltató megsértette az Smtv. 14. § (1) bekezdésében, valamint a 17. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést. [Jogkövetkezmény: az Mttv. 187. § (3) bekezdés bb) pontja alapján 500.000 Ft bírság.]

Indokolás:

Az Alkotmánybíróság szerint „az emberi méltóság, mint a személyiség integritása az emberi léttel együtt az emberi lényegét jelenti. A méltóság ember voltunknak és értékünknek felelős, és feltétlen tiszteletet parancsoló volta, emberi lényünk rangja. Az emberi jogok katalógusában, és a modern alkotmányokban az emberi élet, és méltóság ezért elsősorban nem is mint alapjogok, hanem mint a jogok forrásai, mint jogon kívüli értékek szerepelnek, amelyek sérthetetlenek.” [23/1990. (X. 31.) számú AB határozat]

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alany marad, és nem válik eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók, nincs érinthetetlen lényegük. A méltóság az

emberi léttel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő.” [64/1991. (XII. 17.) számú AB határozat]

Az Alkotmánybíróság leszögezte továbbá, hogy „az egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett tehát az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék.” [30/1992. (V. 26.) számú AB határozat]

A Médiatanács rögzítette, hogy az alapjog értelmezésében tehát éppúgy megjelenik az egyéni jogosultság, mint a közösség – a közvita nyíltságán és a közvélemény szabad alakításán keresztül megnyilvánuló – érdeke, és ez a kettős megalapozás érvényben maradt a későbbi határozatokban is. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságát – az emberi méltósághoz hasonlóan – „anyagjoként” határozta meg, amelyből a többi „kommunikációs alapjog” ered: a sajtószabadság, az információszabadság, a művészi szabadság, a tudomány szabadság, a lelkiismereti és vallásszabadság, valamint a gyülekezési jog [30/1992. (V. 26.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében az anyagjog „ereje” sugárzik át a belőle fakadó speciális jogokra [21/1996. (V. 17.) AB határozat].

Kifejtette továbbá, hogy ez emberi jogok védelme a negatív kötelezettségek egyike (tehát tartózkodásra, azaz a jogsértés elkerülésére kötelez), amely a demokratikus nyilvánosság megfelelő működését védi. A sajtószabadság korlátjaként megjelenő szabályok legfőbb indoka ugyanis televíziós Médiaszolgáltató esetében a néző (a közönség) érdekeinek – neki, mint a társadalom tagjának „járó” – védelme. A Médiatanácsnak nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelemlről, hanem arról szükséges az eljárása során határozni, hogy a Médiaszolgáltató az emberi méltóság tiszteletben tartásával működik-e, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban (az emberi méltóságban) megjelenő alapvető értéket [46/2007. (VI. 27.) AB határozat, ABK 2007. június 574., 581.]. A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, hanem kizárólag más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre érdemes érték (az egyenlő emberi méltóság) megóvásának szándéka.

Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál meghatározó jelentőségűnek tekinti azokat a nemzetközi kötelezettségeket, amelyeket Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt” [23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 93.]. Továbbá, hogy „a rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá” [1006/B/2001. számú AB határozat].

Az Alkotmánybíróság fenti határozatában a gyűlöletkeltés az Rttv.-beli médiajogi tilalma, vagyis az Rttv. 3. § (2) bekezdése kapcsán rámutatott arra, hogy „*a gyűlöletkeltésnek – vagyis a gyűlöletre uszításnak – még a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozása sem minősül a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának. (...) A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben a végső eszköz. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valamely, társadalmilag káros magatartás – jelen esetben a gyűlöletre uszítás, gyűlöletkeltés – vonatkozásában a büntetőjogi felelősség sem eltűnt, nem alkotmányellenes, úgy az adott magatartásra vonatkozó, esetlegesen más jogágakban megfogalmazott enyhébb tilalmak sem lehetnek azok.*”

Az Alkotmánybíróság több ízben kifejtette, hogy a büntetőjoginál enyhébb, így például vagyoni szankciók alkalmazhatóságának mércéi alkotmányosan eltérhetnek a büntetőjog eszközeinek határt szabó, igen szigorú alapjog-korlátozási követelményektől. Ide kell sorolnunk a médiajog közigazgatási jogkörben alkalmazott joghátrányait is. Ez felel meg egyébként is a jogrendszer belső logikájának a büntetőjogilag nem értékelt, de jogsértő magatartások esetén.

Az Alkotmánybíróság álláspontja mindezekből következően az, hogy a gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó médiajogi normák nem minősülnek a véleménynyilvánítási és a sajtószabadság alkotmányellenes korlátozásának. Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában leszögezte, hogy a gyűlöletkeltő tartalmak korlátozása a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságának egyik alkotmányos korlátozását jelenti.

Szükségszerű, hogy a jogrendszer kijelölje a demokratikus társadalmi rend alapvető szabályait; az egyenlőség alapvető elve pedig feltétlenül ezek közé tartozik. A demokratikus vitába ugyanakkor sok olyan álláspont is belefér, ami a többség számára nem elfogadható, vagyis a demokratikus nyilvánosság által megkövetelt vélemény- és sajtószabadság kiterjed a sértő, akár szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is. Ízlés vagy egyéni sérelemérzet alapján alapjog korlátozására nincs lehetőség. A szélsőséges vagy sértő véleményekkel szembeni tolerancia a demokratikus vita hatékonyabbá tételében segédkezhet. A demokrácia nem képes a társadalomra felülről ráerőszakolva működni, rendszerét nem lehet paternalista eszközökkel irányítani, megerősödéséhez jogi eszközök igénybe vétele nélküli öntisztulás szükséges. A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, a hatósági határozatban tükröződő értékítélet, hanem csak más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre is érdemes érték megóvásának szándéka vezethet a jogsértés megállapítására [30/1992. (V. 26.) számú AB határozat].

A műsorszám által festett kép szerint az egyik oldalon állnak a magyarokat terrorizáló és rajtuk élőködő romák, míg a másik oldalon az őket eltartó és a „*cigányterrorizmust*” elszenvedő magyarok. A műsorban az etnikai alapon bemutatott cigányság bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, a Magyar Köztársaság törvényeit rutinszerűen sértő csoportként került bemutatásra. Azzal, hogy a cigányság „*bűnös hajlamait*” említette, a műsorvezető faji alapú kollektív jellemvonást tulajdonított a romáknak, az „*ingyenélő emberszabású*” kifejezéssel pedig emberi mivoltukat kérdőjelezte meg.

Emellett a felolvasott jegyzetben a zsidóság, mint a romák magyarelles cselekedeteinek háttérben meghúzódó felbújtó csoport jelent meg, amelynek célja, hogy a hatalmat megszerezve „*uralkodjon majd fölöttünk magyarok és magyar cigányok fölött.*”

Szükségtelen ugyanakkor volt az Smtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésének külön történő megállapítása, mivel a gyűlöletkeltés egyben kirekesztést is megvalósított. A műsorszám ugyanis általánosító módon az érintett kisebbségeket (a kisebbségek valamennyi tagját) negatív tulajdonságokkal ruházta fel.

A műsorszámban a cigányság – mint etnikum – egésze emberarcát elvesztő, kriminalizálódott csoportként került bemutatásra, vagyis az emberi méltóság oly mértékben sérült, valamint a műsorszám által festett kép oly mértékben gyűlöletkeltő és kirekesztő volt, hogy az már elérte a közérdekű igényérvényesítés küszöbét, így a műsorszám az elszenvedett egyéni jogséremlpektől függetlenül hatósági eljárás lefolytatását tette indokolttá.

A kifejtettek alapján megállapítható volt, hogy a vizsgált műsorszám közzétételével súlyosan sérült az emberi jogok „anyajogának”, az emberi méltóságnak az alapvető értéke, a Médiaszolgáltató a roma kisebbség emberi mivoltának megkérdőjelezésével megsértette az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjogot, mely indokolja a jogsértés miatti közérdekű igényérvényesítést. A vizsgált műsorszám alkalmas volt továbbá a roma és a zsidó kisebbséggel szembeni gyűlölet felkeltésére, egyúttal a roma és a zsidó kisebbség kirekesztésére.

A médiaszolgáltató nem kérte a határozat bírósági felülvizsgálatát.

925/2012. (V. 23.) számú médiatanácsi határozata

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 14. §, 17. § (1)-(2)

Tényállás:

Az eljárás tárgyát a Magyar Televízió Zrt. m1 csatornáján 2012. március 7-én sugárzott „Pesty Fekete Doboz – A cigány-magyar együttélés” c. dokumentumfilm szolgáltatta, amely megpróbált szakítani a magyarországi cigányság problémáinak megszokott bemutatásával. A bevett távolságtartással szemben testközelből, a kisebbség tagjainak főszereplésével mutatta meg a cigányság integrációs gondjait. A tradicionális diskurzussal történő szakítást leginkább az jelezte, hogy Forgács nagy port kavart cikke szolgált a mű gerincéül. A szerző tudatosan szakítani kíván a cigányok helyzetéről folyó beszéd tabuival. Bízunk abban, hogy a problémák kibeszélése megváltoztathatja a kedvezőtlen beállítódásokat. Forgács, ha úgy tetszik, a feje tetejéről a talpára állította a problémát, és a társadalmi okok felvonultatása helyett az egyéni és csoport felelősséget állította a középpontba.

A műsor a hazai roma kisebbséget nem egy homogén, kizárólag negatív tulajdonságokkal bíró, a társadalom által – etnikai származásuk miatt – elítélt közösségként mutatta be. A műsorban több alkalommal hangoztatták a megszólalók, hogy nincs probléma az együttéléssel romák és nem romák között, a gondot az jelenti, hogy a romák által elkövetett bűncselekmények miatt „egy kalap alá veszik” őket.

A hatóság döntése:

A Médiatanács nem indított eljárást az emberi jogok, az emberi méltóság, valamint a kirekesztés és gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó rendelkezések vélelmezett sérelme miatt.

Indokolás:

A hatóság döntése meghozatalakor alapul vette az 1006/B/2001. AB határozatot, amely kimondta, hogy *„a rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.”*

Az 1006/B/2001. AB határozat indokolása a véleménynyilvánítás szabadságának a gyűlöletkeltő tartalmak tekintetében történő jogszerű korlátozhatósága kapcsán kimondja: *„A gyűlöletkeltés a különbözőséghez való jog, a kisebbségek védelmének a tagadása, a konfliktusok erőszakos megoldásának az érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektívitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.”*

A határozat rögzítette továbbá: „A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.” A 165/2011. (XII. 16.) AB határozat az Alkotmánybíróság 2007-es döntésében e tekintetben foglaltakat megerősítette.

Az Smtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt kirekesztés vonatkozásában a Médiatanács megállapította, hogy a vizsgált műorszám az alkalmazott szerkesztési elvek, módszerek felhasználásával nem irányult a roma kisebbség társadalmi normákat elvető csoportként való bemutatására. A műsorban arra is bőven találhatunk példákat, hogy a sztereotip vélemények alapjául szolgáló tényekkel szemben milyen ellentétes minták léteznek a roma kisebbség tagjai között. Ezzel pedig annak elérésében segédkezett, hogy a társadalom egy részében meglévő, az együttélést megnehezítő negatív előítéleteket eloszlassa, a cigány kisebbséget sokszínűnek, problémákkal küzdő, de a békés társadalmi együttélésre alkalmas mintákat is felmutató közösségként mutassa be.

A dokumentumfilm által közvetített üzenet éppen a harmonikus együttélés megteremtésének lehetséges eszközeit igyekezett feltárni, emellett azon példákat bemutatni, ahol ez már meg is valósult, mintaként szolgálva a közösség, illetve az egész társadalom számára. A hatósági fellépés azért sem tekinthető indokoltnak, mert a műsor magát a társadalmi problémát, annak okait igyekezett körüljárni lehetséges megoldásokat keresve, és nem pedig a problémák elmélyítésére alkalmas, a roma kisebbség többségi társadalom általi elszigeteltségének megerősítésére alkalmas tartalmakat közvetített. Egy adott médiatartalom jogszerűségének megítélésekor különös súlya van annak, ha a tartalom fontos, vitatott közéleti kérdéssel kapcsolatos. Egy ilyen témában született megnyilvánulás – az alkotmányos és a hatósági, valamint a bírósági gyakorlat szerint is – kevésbé korlátozható, mint más tartalmak.

A műorszám az emberi méltóság megsértése mellett nemcsak gyűlöletkeltésre, hanem kirekesztésre sem volt alkalmas a roma közösséggel szemben, hiszen eleve nem annak egészét, hanem csak egy részét állította be negatív színben, az elítélendő jelenségeket pedig nem faji alapon ítélte meg, illetve nem a közösség kulturális beállítottságának tudta be (tekintettel a jelentős számban felmutatott pozitív példákra is). Nem vitás, hogy a műsor provokatív, vitára ingerlő volt, többek érzékenységét sérthette, és egy régóta vitatott közéleti-politikai kérdéssel foglalkozott, de a sajtószabadság joga elsősorban éppen az ehhez hasonló vélemények számára biztosít védelmet.

1101/2012. (VI. 13.) sz. médiatanácsi végzés

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 14. §, 16. §, 17. § (1) és (2) bekezdés

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

A Kérelmező a Fórum Press Kft. által kiadott Első Magyar Végrehajtási Szaklap 2012. március-áprilisi számában megjelent, „Devizahiteles” aláírással publikált, „*Mentelmi jogot a végrehajtóknak?*” címet viselő olvasói levelet, valamint az „*Újabb szakma szeretne magának mentelmi jogot*” című cikket kifogásolta, és az olvasói levél kapcsán az Smtv. 14. §-ának, 16. §-ának, valamint a 17. § (1) és (2) bekezdésének megsértését vélelmezte.

A Kérelmező szerint az olvasói levélben becsületét sértő kijelentések szerepeltek, melyek nem csak személyét sértik, hanem minden roma származású, vagy becsületesen, jogszabályokat betartva dolgozó végrehajtót is.

A hatóság döntése: A Médiatanács a kérelemre indult hatósági eljárást – hatáskörének hiányára tekintettel – megszüntette.

Indokolás:

A Médiatanács hivatkozott arra, hogy a 64/1991. (XII. 17.) AB határozatban lefektetett elvek szerint az állam emberi jogvédelmi kötelezettsége kettős jellegű: egyfelől védi az egyének (jogalanyok) számára biztosított emberi jogokat, másfelől bizonyos esetekben – és bizonyos emberi jogok vonatkozásában – gondoskodnia kell az emberi jogok érvényesüléséhez szükséges feltételekről (intézményes védelem). Egy adott emberi jog intézményes védelme indoka lehet más emberi jogok korlátozásának is. A véleményszabadság tekintetében például a 30/1992. (V. 26.) AB határozat alapján az államnak nem csupán az a feladata, hogy polgárai számára biztosítsa a szabad véleménynyilvánítást, hanem gondoskodnia kell a demokratikus közvélemény megfelelő működéséről is. Az AB 46/2007. (VI. 27.) és 165/2011. (XII. 20.) számú döntéseinek értelmezése alapján az emberi jogok és az emberi méltóság médiaszabályozásbeli védelme is az állam intézményvédelmi kötelezettségéből fakad.

Utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a 46/2007. (VI. 27.) AB számú határozatában vizsgálta az emberi jogok (azon belül az emberi méltóság) médiaszabályozásbeli védelmének alkotmányosságát is, és kimondta, hogy „*ha a műsorszolgáltató személyhez fűződő jogot sért, a jogsérelmet szenvedett személy dönt arról, hogy a jogsértést elkövető műsorszolgáltatóval szemben érvényesíti-e személyiségi jogait, például indít-e pert. A Médiatörvény [a korábbi Rttv.] 112. § (1) bekezdése és 136. § (1) bekezdése e bírói út mellett közigazgatási eljárást intézményesít. Az ORTT – a Médiatörvény [Rttv.] 3. § (1) bekezdése alapján eljárva – e közigazgatási eljárásban nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelmekről dönt. A Médiatörvény [Rttv.] 3. § (1) bekezdése alapvető rendelkezés. Az ORTT ennek megfelelően a közigazgatási eljárás során annak megállapítására jogosult, hogy a műsorszolgáltató az emberi jogok tiszteletben tartásával tevékenykedik-e, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban megjelenő alapvető értéket*”.

Az idézett szöveg arra utalt, hogy a médiaszabályozás számára az emberi jogok „intézményének” védelme a feladat, tehát a társadalom számára elengedhetetlenül fontos intézményt védi, és nem a megsértett emberi jogok nyomán konkrét sérelmet szenvedett egyént. Az Alkotmánybíróság az önrendelkezési jog vonatkozásában e döntésében – korábbi gyakorlatára alapozva – azt is kimondta, hogy *„fontos tartalmi eleme – egyebek között – az egyén joga arra, hogy az igény állapotába került alanyi jogait a különböző állami szervek, így a bíróság előtt is érvényesítse. Az önrendelkezési jog azonban, mint általános cselekvési szabadsághoz való jog, a jogérvényesítéstől való tartózkodás, a nem cselekvés jogát is magában foglalja. Mivel ez a jog az egyén autonómiájának védelmére szolgál, általában mindenkinek szabadságában áll eldönteni, hogy jogai és törvényes érdekei védelmére nyitva álló és alkotmányosan biztosított hatósági igényérvényesítési utat igénybe veszi-e, vagy attól tartózkodik”* [1/1994. (I. 7.) számú AB határozat].

Az önrendelkezési jog tehát azt a jogot is magában foglalja, hogy valaki jogsérelem esetén ne vegyen igénybe bírói utat, illetve jogait más módon ne érvényesítse: *„[h]a a műsorszolgáltató személyhez fűződő jogot sért, a jogsérelmet szenvedett személy dönt arról, hogy a jogsértést elkövető műsorszolgáltatóval szemben érvényesíti személyiségi jogait (...).”*

A Médiatanács álláspontja szerint az Alkotmánybíróság 46/2007. (VI. 27.) számú határozatában foglaltak alapján megállapítható, hogy a médiaszabályozásban van alkotmányos lehetőség az emberi méltóság védelmére, azonban ezen eljárások során az alapjogi sérelem bekövetkezte csak mintegy eljárásjogilag *„alanytalanná téve”* ítélt meg. A jogsértések esetén a jogalkalmazónak ketté kell tudnia választani a kizárólag az egyéni jog, valamint az emberi jogok (emberi méltóság) intézményes tartalmának sérelmét megvalósító eseteket, és – a köz érdekében fellépve – utóbbiak védelmében járhat csak el.

A határozat azt is rögzítette, hogy a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat indokolása megállapítja, hogy a média *„rombolást tud végezni az emberi jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletének kultúrájában”*, tehát e kultúra védelme lehet a médiaszabályozás célja. Ezt követően az indokolás leszögezi, hogy *„indokolt, hogy a hatóság – e jogok intézményes tartalmát érintő körben – (...) a közösség érdekében felléphessen a jogsértővel szemben”* (indokolás, IV. 2. 2. 2. pont).

Az idézett szövegrészekből egyértelművé válik, hogy az Alkotmánybíróság szerint a szabályozás célja és indoka a közösség (nem pedig az egyén) érdekében a jogok „intézményes tartalmának” védelme, s nem pedig az egyes konkrét sérelmek miatti fellépés lehetőségének biztosítása.

A Médiatanács megállapította, hogy a sérelmezett kijelentésekkel kapcsolatban nem állapítható meg a magánérdek sérelmén túlmutató, a közösség sérelmét is megvalósító, az emberi méltóság, illetőleg az emberi jogok intézményes védelmében való hatósági fellépést szükségessé tevő médiatartalom-szolgáltatói magatartás.

A Médiatanács utalt arra, hogy a 1006/B/2001. AB határozat kimondta, hogy *„a rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.”*

Az 1006/B/2001. AB határozat indokolása a véleménynyilvánítás szabadságának a gyűlöletkeltő tartalmak tekintetében történő jogszerű korlátozhatósága kapcsán rögzítette: *„A gyűlöletkeltés a különbözőséghez való jog, a kisebbségek védelmének a tagadása, a konfliktusok erőszakos megoldásának az érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.”*

A határozat rögzítette továbbá: *„A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.”*

A Médiatanács utalt arra, hogy a 165/2011. (XII. 16.) AB határozat az Alkotmánybíróság 46/2007. (VI.27.) számú döntésében e tekintetben foglaltakat megerősítette.

Az írás nem tartalmazott sem kirekesztő, sem gyűlöletkeltő kijelentéseket, a „levélíró” nem vont le olyan következtetést, miszerint a Kérelmező által kezdeményezett mentelmi jogosultság bírósági végrehajtókra történő kiterjesztése és a Kérelmező roma származása között bármilyen összefüggés lenne, nem hordozott a roma kisebbség elszigeteltségét, különállóságát tartalmazó, azt hangsúlyozó üzenetet.

1640/2012. (IX. 12.) sz. médiatanácsi végzés

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 14. § (1), 17. § (1) és (2) bekezdése

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

A Hír Televízió Zrt. Hír TV csatornáján sugárzott „Célpont” című oknyomozó magazinműsor 2012. március 30-i adása, valamint március 31-i és április 1-jei ismétlése a roma-magyar együttélés problémáját dolgozta fel. A kérdéskör kapcsán megszólaltatták a településen élő romákat, az ottani lopások károsultjait, valamint a polgármestert és az ellenzék, valamint a kormányzat képviselőit is. A kárvallottak közül néhányan a lopásokat - általánosítva - a cigányoknak tulajdonították. A polgármester szintén arról beszélt, hogy a romák állandó rendőri felügyeletet igényelnek, ugyanakkor ő már pontosította a problémák forrását. Elmondása szerint a betörések és lopások főként az „újonnan betelepülő roma családok” kontójára írhatóak. A bűncselekmények kapcsán a helyi kisebbségi vezető hasonló véleménynek adott hangot, ő is az új lakosokat vádolta a tulajdon ellen elkövetett normaszegésekkel. A Jobbik képviselői az állami programok hatástalanságát kritizálták, illetve a gyöngyöspatai forgatókönyvet helyezték kilátásba a helyzet konzerválódása esetén. A Kormány részéről felelős államtitkár az előbbieken említett párt politikáját kritizálta, amely - véleménye szerint - közösségromboló, és nem szolgálja a probléma megoldását. A riport által felvetett gondokról az LMP képviselőit nem sikerült megszólaltatni, továbbá Horváth Aladár jogvédő sem nyilatkozott. Az előbbi párt elzárkózott az interjútól, a jogvédő pedig nem válaszolt a telefonos megkeresésekre.

A hatóság döntése: A Médiatanács a vizsgált műsorszámmal és ismétléseivel kapcsolatban - az Smtv. 14. § (1) bekezdésében, valamint a 17. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezések vélelmezett megsértése tárgyában - megindított eljárás során jogsértést nem tárt fel, ezért az eljárást megszüntette.

Indokolás:

A Médiatanács döntésében utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az emberi méltósághoz való jog a legátfogóbb személyiségi jog, minden más személyiségi jog ún. anyajoga, amiből bármely, akár a törvényekben nevesített, akár nem nevesített személyiségi jog védelme levezethető.

Hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság 23/1990. (X. 31.) számú határozata szerint az emberi méltóság, mint emberi alapjog tartalma a következő: *„Az emberi méltóság, mint a személyiség integritása az emberi élettel együtt az emberi lényegét jelenti. A méltóság ember voltunknak és értékünknek felelő, és feltétlen tiszteletet parancsoló volta, emberi lényünk rangja. Az emberi jogok katalógusában, és a modern alkotmányokban az emberi élet, és méltóság ezért elsősorban nem is mint alapjogok, hanem mint a jogok forrásai, mint jagon kívüli értékek szerepelnek, amelyek sérthetetlenek.”*

A Médiatanács utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) számú határozatában kimondta, hogy „*az emberi méltóság azt jelenti, hogy az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá (...)*”.

A végzés rögzítette azt is, hogy a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat indokolása szerint a média „*rombolást tud végezni az emberi jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletének kultúrájában*”, tehát e kultúra védelme lehet a médiaszabályozás célja. Ezt követően az indokolás leszögezte, hogy „*indokolt, hogy a hatóság – e jogok intézményes tartalmát érintő körben – (...) a közösség érdekében felléphessen a jogsértővel szemben*” [IV. 2. 2. 2. pont].

A Médiatanács megállapította, hogy az összeállítás nem volt alkalmas a roma közösség emberi méltóságának megsértésére. A riport nem közvetített olyan tartalmat, amely a cigányság emberi mivoltát megkérdőjelezte volna, és az összeállítást egészét - nem pedig a részleteket - tekintve, az sem állapítható meg, hogy a műsorszám az egész roma közösségre jellemző, faji alapú kollektív jellemvonással ruházta volna fel az etnikai kisebbséget.

A Médiatanács a gyűlöletkeltés tartalmának meghatározásakor a – büntetőjogi kontextusban született – 30/1992. (V. 26.) AB határozatban megfogalmazottak közül az alábbiakat tekintette irányadónak:

„*Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A demokrácia rendkívül összetett fogalom. A vizsgált kérdés szempontjából azonban lényeges, hogy tartalmilag jelenti a különbözőséghez való jogot, a kisebbségek védelmét, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondást. A gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője. (...) A gyűlöletkeltés alatt nem valamely kedvezőtlen és sértő vélemény kinyilvánítása, hanem olyan megnyilatkozások, lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkezvén, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet.*”

A Médiatanács hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú határozatában kifejtette: „*az Alkotmánybíróság az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál - figyelemmel az Alkotmány 7. § (1) bekezdésére - meghatározó jelentőségűnek tekinti azokat a nemzetközi kötelezettségeket, amelyeket Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt*” [23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 93.]. A rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.”

Az 1006/B/2001. AB határozat indokolása a véleménynyilvánítás szabadságának a gyűlöletkeltő tartalmak tekintetében történő jogszerű korlátozhatósága kapcsán kimondja: „*A gyűlöletkeltés a különbözőséghez való jog, a kisebbségek védelmének a tagadása, a*

konfliktusok erőszakos megoldásának az érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.”

A határozat rögzítette továbbá: „A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.” A Médiatanács álláspontja szerint 165/2011. (XII. 16.) AB határozat az Alkotmánybíróság idézett döntésében e tekintetben foglaltakat megerősítette.

A Médiatanács utalt arra, hogy a 1006/B/2001. számú AB határozat arra is rámutatott, hogy „a Médiatv. támadott bekezdése nem azt jelenti, hogy a rádió- és a televízió- műsorokban ne lenne helye vitának, kritikának, ne jelenhetne meg a társadalmat jellemző véleménypluralizmus. A rendelkezés célja annak a megakadályozása, hogy a rádió és a televízió a sértő, faji alapon elítélő, kirekesztésre, diszkriminációra felhívó gyűlölködők »hangerősítője« legyen.”

A 165/2011. (XII.20.) AB határozat szerint „fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó alapértékeit. Nem szolgálja a demokratikus véleményképzést és döntéshozatalt az olyan médiatartalom, amely a demokrácia értékeivel ellentétes nézeteket hirdet” (ABK 2011. 1297)

A Médiatanács rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú AB határozatában – amelyet e tekintetben a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat is megerősített – a médiaszabályozásbeli gyűlöletkeltés tényállását a büntetőjogi gyűlöletre uszítással azonosította; ez a mérce pedig szűkre szabja az Mttv.-t alkalmazó hatóság döntési mozgásterét.

A vizsgált műsorszám nem irányult a roma kisebbség társadalmi normákat elvető csoportként való bemutatására. A hatósági fellépés azért sem volt indokolt, mert a műsor magát a társadalmi problémát, annak okait igyekezett körüljárni lehetséges megoldásokat keresve, és nem pedig a problémák elmélyítésére alkalmas, a roma kisebbség többségi társadalom általi elszigeteltségének megerősítésére alkalmas tartalmakat közvetített.

A műsorszám gyűlöletkeltésre és kirekesztésre sem volt alkalmas a roma közösséggel szemben, hiszen eleve nem annak egészét, hanem csak egy részét állította be negatív színben, az elítélendő jelenségeket pedig nem faji alapon ítélte meg, illetve nem a közösség kulturális beállítottságának tudta be (tekintettel a jelentős számban felmutatott pozitív példákra is). Nem vitás, hogy a műsor provokatív, vitára ingerlő volt, többek érzékenységet sérthette, és egy régóta vitatott közéleti-politikai kérdéssel foglalkozott, de a sajtószabadság joga elsősorban éppen az ehhez hasonló vélemények számára biztosít védelmet.

1726/2012. (IX. 26.) sz. médiatanácsi határozat

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 17. § (1) és (2) bekezdés

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

Püspökladány Város Önkormányzatának intézménye, a Püspökladányi Tájékoztató Központ médiatartalom-szolgáltató „Püspökladányi Hírek” c. sajtótermékének 2012. augusztus 1-jén megjelent cikkében a Fidesz Püspökladányi Szervezete elhatárolódott a Jobbik püspökladányi strandfürdő területén tartott rendezvényétől, illetve általában véve a Jobbik eszméitől, cselekedeteitől. A Jobbik Püspökladányi Szervezetének elnöke, mint kérelmező szerint a cikk alkalmas volt a politikai párt iránti gyűlölet keltésére.

A hatóság döntése: A Médiatartalom-szolgáltató nem sértette meg az Smtv. 17. §-ában foglalt, a gyűlöletkeltésre alkalmas tartalom közzétételének tilalmára vonatkozó törvényi rendelkezést, illetve a médiatartalom kirekesztésre sem irányult.

Indokolás:

A Médiatanács a gyűlöletkeltés tartalmának meghatározásakor a – büntetőjogi kontextusban született – 30/1992. (V. 26.) AB határozatban megfogalmazottak közül az alábbiakat tekinti irányadónak:

„Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A demokrácia rendkívül összetett fogalom. A vizsgált kérdés szempontjából azonban lényeges, hogy tartalmilag jelenti a különbözőséghez való jogot, a kisebbségek védelmét, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondást. A gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.” Az előbbieket az 1006/B/2001. AB határozat is megerősítette.

A Médiatanács rögzítette, hogy gyűlöletkeltés alatt nem valamely kedvezőtlen és sértő vélemény kinyilvánítása, hanem olyan megnyilatkozások, „*lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkezőn, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet*”. [30/1992. (V.26.)]

A Médiatanács hivatkozott az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú határozatára, mely kifejtette: „*az Alkotmánybíróság az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál - figyelemmel az Alkotmány 7. § (1) bekezdésére - meghatározó jelentőségűnek tekinti azokat a nemzetközi kötelezettségeket, amelyeket Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt [23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 93.]. A rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják*

azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.”

A határozat rögzítette továbbá: „A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.” A 165/2011. (XII. 16.) AB határozat az Alkotmánybíróság idézett döntésében e tekintetben foglaltakat megerősítette.

Az Alkotmánybíróság fenti határozatában rámutatott arra, hogy „a gyűlöletkeltésnek – vagyis a gyűlöletre uszításnak – még a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozása sem minősül a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának. (...) A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben a végső eszköz. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valamely, társadalmilag káros magatartás – jelen esetben a gyűlöletre uszítás, gyűlöletkeltés – vonatkozásában a büntetőjogi felelősség sem eltűzött, nem alkotmányellenes, úgy az adott magatartásra vonatkozó, esetlegesen más jogágakban megfogalmazott enyhébb tilalmak sem lehetnek azok.”

A Médiatanács megállapította azt is, hogy az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú AB határozatában – amelyet e tekintetben a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat is megerősített – a médiaszabályozásbeli gyűlöletkeltés tényállását a büntetőjogi gyűlöletre uszítással azonosította; ez a mérce pedig szűkre szabja az Mttv.-t alkalmazó hatóság döntési mozgásterét.

Rögzítette továbbá, hogy az 1006/B/2001. számú AB határozat arra is rámutatott, hogy „a Médiatv. támadott bekezdése nem azt jelenti, hogy a rádió- és a televízió- műsorokban ne lenne helye vitának, kritikának, ne jelenhetne meg a társadalmat jellemző véleménypluralizmus. A rendelkezés célja annak a megakadályozása, hogy a rádió és a televízió a sértő, faji alapon elítélő, kirekesztésre, diszkriminációra felhívó gyűlölködők »hangerősítője« legyen.”

A határozat hivatkozott arra is, hogy a 165/2011. (XII.20.) AB határozat szerint „fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó alapértékeit. Nem szolgálja a demokratikus véleményképzést és döntéshozatalt az olyan médiatartalom, amely a demokrácia értékeivel ellentétes nézeteket hirdet” (ABK 2011. 1297)

A Médiatanács utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a Btk. 269. §-ában (közösség elleni izgatás) szereplő „a lakosság egyes csoportjai” kategória alatt „az eltérő nézetrendszer (párttagok, egyesületek, mozgalmak stb. résztvevői) vagy egyéb, tulajdonképpen bármely ismérv szerint elkülönülő személyek” értendők, azzal a megszorítással, hogy a „közösség” fogalmának kiterjesztése nem teheti parttalaná a szabály alkalmazását (tehát az „elkülönülésnek” valósnak és érzékelhetőnek kell lennie).

A közlemény ugyan bírálta a Jobbik politikáját, hiszen két, a közelmúltban történt eseménnyel (lövöldözés a Jobbik Edelényben tartott majálisán, Juhász Oszkár - „polgárháborús hangfelvétel”) kapcsolatban is véleményt fogalmazott meg, azonban ez a véleményformálás nem érte el a gyűlöletbeszéd mércéjét, továbbá kirekesztésre sem volt alkalmas.

A közleményben szereplő kijelentéseket a püspökladányi strandfürdő területén tartott Jobbikos rendezvény miatti felháborodás szülhette, azonban a leírtak nem buzdítottak erőszakos konfliktus-megoldásra, nem irányultak mások ellenséges indulatainak felkeltésére.

A demokratikus nyilvánosság által megkövetelt vélemény- és sajtószabadság kiterjed a sértő, akár szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is. A szélsőséges vagy sértő véleményekkel szembeni tolerancia pedig a demokratikus vita hatékonyabbá tételét segíti elő.

Jelen esetben az is megkérdőjelezhető volt, hogy létezik-e az érintett politikai oldalon állók esetében az a „személyiség lényegi vonásához tartozó tulajdonság”, amely a jogszabály által védett csoporttá alakítaná őket.

A Kérelmező és a Médiatartalom-szolgáltató sem kérte a határozat bírósági felülvizsgálatát.

1959/2012. (XI. 7.) sz. médiatanácsi határozat

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 14. § (1) és (2) bekezdés, 16. §, 17. § (1) és (2) bekezdés

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

A Kérelmező a Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt. médiatartalom-szolgáltató www.hirado.hu hírportálján 2012. augusztus 16-án megjelent, „*Halálán van a tömeges esküvőiről hírhedt dél-koreai szekta feje*” című cikket kifogásolta.

A cikk arról tájékoztatott, hogy Szun Mjung Munt, az Egyesítő Egyház alapítóját tüdőgyulladással kezelték egy dél-koreai kórház intenzív osztályán, túlélési esélyeit 50-50%-ra becsülték. A tudósítás röviden írt az Egyesítő Egyházról: „*A világszerte is hívekre talált egyház már alapítása, azaz 1954 óta az érdeklődés homlokterében áll, elsősorban az általa kitalált tömeges esküvők miatt. Munt azonban sokan önjelölt messiásnak tartják, aki azt állítja magáról, hogy 15 éves korában Jézus Krisztus szólt hozzá, hogy fejezze be az ő munkáját. A szekta azonban a világi dolgokban sem járatlan: dollárban mérve multimilliárdos vallási és üzleti birodalmat működtet, a konglomerátum része többek közt a The Washington Times című lap és a manhattani New York Hotel is. Az egyház szerint tagsága világszerte több millióra tehető, kritikusabb hangok szerint ez valójában nem több százezernél.*”

A cikk végül megemlítette, hogy a szekta csütörtökön negyvennapos imádságra és háromnapos böjtre szólította fel a híveket, hogy segítsék Mun felépülését, továbbá rögzítésre került az is, hogy az egyházalapító legutóbb júliusban szerepelt a nyilvánosság előtt.

A Kérelmező szerint a cikk címe, az „*önjelölt Messiás*” kifejezés, és az az állítás, hogy „*multimilliárdos vallási és üzleti birodalmat működtet*”, továbbá a cikk gunyoros hangvétele sérti az Smtv. 14. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat, mivel Mun tiszteletes a cikk megjelenésének időpontjában egy koreai kórházban magatehetetlenül, kiszolgáltatott állapotban az intenzív osztályon feküdt. Álláspontja szerint a felsorolt kifejezések nem csak az Egyesítő Egyház Alapítójának méltóságát sértették, hanem alkalmasak voltak arra is, hogy az egyházat rossz színben tüntessék fel a társadalom előtt, és egyben megalázóak voltak. A Kérelmező hivatkozott az Smtv. 16. §-ában foglalt rendelkezésre is. A Kérelmező véleménye szerint mivel egyházuk családtagjai a társadalom szerves részeként élnek, a cikk által gerjesztett hangulat vallási alapú, negatív diszkriminációnak teszi ki az Egyesítő Egyház felnőtt, és fiatalokú tagjait egyaránt, ezáltal véleménye szerint a Médiatartalom-szolgáltató megsértette az Smtv. 17. § (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket is.

A hatóság döntése: A Médiatartalom-szolgáltató nem sértette meg az Smtv. 14. § (2) bekezdésében foglalt, a megalázó, kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek médiatartalomban történő öncélú és sérelmes bemutatásának, a 16. §-ban foglalt, az alkotmányos rend megsértésének, továbbá a 17. § (1) és (2) bekezdésében foglalt, a gyűlöletkeltésre és kirekesztésre alkalmas tartalom közzétételének tilalmára vonatkozó törvényi rendelkezéseket.

Indokolás:

A Médiatanács rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII.20.) számú határozatában megállapította, hogy az Smtv. 2. § (1) bekezdésének „és kiadott sajtótermékre” fordulata - a 14. § (1) bekezdésére, a 15. §-ára, a 16. § második fordulatra, valamint a 18. §-ára tekintettel - az Alkotmány 61. § (2) bekezdése alapján alkotmányellenes, ezért azt 2012. május 31. napjával megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság az Smtv. 14. § (1) bekezdése [és a 2012. június 19. előtt hatályos 16. § második fordulata (mely szerint a médiatartalom-szolgáltató tevékenysége során nem sértheti az emberi jogokat)] vonatkozásában rögzítette, hogy „az emberi gondolkodásra, a társadalmi folyamatokra különleges hatással bíró audiovizuális média esetében szükséges és arányos korlátozás az effajta sajátos hatósági fellépés biztosítása. Az audiovizuális média ugyanis - hatásánál fogva akár egy műsorszámával is - lényegesen nagyobb rombolást tud végezni az emberi jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletének kultúrájában. Erre tekintettel indokolt, hogy a hatóság - e jogok intézményes tartalmát érintő körben - a már meglévő személyiségi jogvédelem mellett a közösség érdekében felléphessen a jogsértővel szemben, akár egyetlen műsor vagy műsorrész alapján. Ez a nézők, hallgatók érdekében biztosított hatósági eljárás a közönségre gyakorolt különösen erős befolyásra tekintettel minősül szükséges és arányos beavatkozásnak. A hatásában ettől eltérő nyomtatott és internetes sajtó esetében azonban ez a fellépési lehetőség - ebben, az emberi jogokra generálisan kiterjedő formában - már aránytalan korlátozásnak minősül. Az emberi méltóság érdekében történő korlátozás szükségessége ezeknél a sajtótermékeknél is fennáll, ám esetükben az emberi méltóságot megfelelően védik a személyes jogérvényesítést biztosító jogszabályok, valamint az a lehetőség, hogy az Smtv. 16. § első fordulata alapján a hatóság felléphet az emberi jogokat rendszeresen sértő, ezzel az alkotmányos rendet tiszteletben nem tartó médiummal szemben. Az emberi jogok és az emberi méltóság intézményes tartalmát sértő egyedi esetekben a Hatóság számára általánosan adott jogkör - a joggyakorlatot is figyelembe véve - széles körű fellépési lehetőség. A nyomtatott és az internetes sajtó esetében ez a sajtószabadság aránytalan korlátozásának minősül, azaz alkotmányellenes.”

A Médiatanács a www.hirado.hu, mint internetes sajtótermék esetében a 14. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértését hatáskör hiányában tehát nem vizsgálta.

A kifogásolt cikkben Szun Mjung Mun tiszteletesnek kifejezett, explicit bemutatása (képi ábrázolása) nem történt meg, ezért az Smtv. 14. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértése fel sem merült. Önmagában az, hogy a cikkben a kórházban fekvő tiszteletesről, mint ismert személyiségről adtak hírt, még nem eredményezte az előbbi rendelkezés megsértését, a médiatartalomban megalázó, kiszolgáltató helyzetben lévő személyek öncélú és sérelmes bemutatása nem valósult meg.

A Médiatanács határozatában kifejtette, hogy az „alkotmányos rend” megsértésének tilalmát alkotmányossági szempontból elsőként az 46/2007. (VI. 27.) AB határozat vizsgálta, amely szerint az alkotmányos rend tiszteletben tartásának kötelezettsége a médiaszabályozásban előírható. Az alkotmányos rend a médiaszabályozásban külön nem definiált, a jogrendszerben azonban egyértelműen azonosítható tartalommal bíró jogi kategória: „Az alkotmányos intézmények feladata az Alkotmányban kialakított rend, vagyis az alkotmányos jogok tiszteletén alapuló parlamentáris demokrácia megőrzése és biztosítása. (...) A műsorszolgáltatóknak, mint minden jogalanyoknak tiszteletben kell tartania az alkotmányos rendet, ezt a kötelezettségét nevesíti a Médiatörvény alapvető rendelkezése. Erre az alapvető rendelkezésre alapozva a Médiahatóság [ORTT] a Médiatörvény [Rttv.] 112. § (...) alapján,

törvénysértés esetén szankciót állapíthat meg, amennyiben azt rendkívüli körülmények indokolják. Ilyen volna például, ha a műsorszolgáltató folyamatosan az alkotmányos rend alapját alkotó egyenlő emberi méltóságot semmibe vevő ideológiát hirdetve tevékenykedne. A Médiatörvény emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozó szabályára tekintettel a Médiatörvény vonatkozó bekezdése alapján alkalmazott joghátrányoknak ilyen különleges esetben fontos szerepe lehet az alkotmányos alapstruktúrát tiszteletben nem tartó műsorszolgáltatók elleni fellépés során”.

A határozat rögzítette továbbá, hogy az alkotmányos rend védelmére (megsértésének tilalmára) vonatkozó kötelezettség a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat értelmében szintén alkotmányos szabály: „Fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó alapértékeit. Nem szolgálja a demokratikus véleményképzést és döntéshozatalt az olyan médiatartalom, amely a demokrácia értékeivel ellentétes nézeteket hirdet” (indokolás, IV. 2. 2. 1. pont).

A Médiatanács utalt arra is, hogy a 2011-es határozatban a „demokratikus alapértékek tagadása”, a 46/2007. (VI. 27.) AB határozatban pedig az „alkotmányos alapstruktúra tiszteletben nem tartása” esetén tekinti elképzelhetőnek a testület a médiahatósági fellépést. Ez szükségszerűen súlyos antidemokratikus magatartást feltételezne a Médiatartalom-szolgáltató részéről, az emberi jogok, a demokratikus társadalmi rend tagadását.

A Médiatanács megállapította, hogy a 165/2011. (XII.20.) számú AB határozat azt is rögzíti, hogy a Smtv. 16. § első fordulata az emberi jogokat rendszeresen sértő, ezzel az alkotmányos rendet tiszteletben nem tartó médiumokkal szembeni hatósági fellépést biztosítja.

A cikkel kapcsolatban az alkotmányos rend alapjait kétségbe vonó, antidemokratikus magatartás tanúsítása fel sem merült, ezért az Smtv. 16. §-ában foglalt rendelkezés nem sérült.

A Médiatanács a gyűlöletkeltés tartalmának meghatározásakor a – büntetőjogi kontextusban született – 30/1992. (V. 26.) AB határozatban megfogalmazottak közül az alábbiakat tekinti irányadónak:

„Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság demokratikus jogállam. A demokrácia rendkívül összetett fogalom. A vizsgált kérdés szempontjából azonban lényeges, hogy tartalmilag jelenti a különbözőséghez való jogot, a kisebbségek védelmét, az erőszakról és az erőszakkal fenyegetésről, mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondást. A gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése. Visszaélés a véleménynyilvánítás szabadságával, az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektivitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője.” Az előbbieket az 1006/B/2001. AB határozat is megerősítette.

A Médiatanács utalt arra, hogy a gyűlöletkeltés alatt nem valamely kedvezőtlen és sértő vélemény kinyilvánítása, hanem olyan megnyilatkozások, „lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkezőn, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet” [30/1992. (V.26.)].

Rögzítette továbbá, hogy az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú határozatában kifejtette azt, miszerint „az Alkotmánybíróság az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál - figyelemmel az Alkotmány 7. § (1) bekezdésére - meghatározó jelentőségűnek tekinti azokat a

nemzetközi kötelezettségeket, amelyeket Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt [23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 93.]. A rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.”

A határozat kimondta továbbá: „A gyűlöletkeltés legszélsőségesebb, már ténylegesen bekövetkezett kártékony hatását bizonyító történelmi és jelenkori tapasztalatok mellett figyelembe kell venni azokat a mindennapi veszélyeket is, amelyek a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek, eszmék korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a plurális értékrendet, a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, multikulturális, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értéként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai elleni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, egyenlő méltóságára, valamint a diszkrimináció tilalmára, a lelkiismereti és vallásszabadságra, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.” A 165/2011. (XII. 16.) AB határozat az Alkotmánybíróság idézett döntésében e tekintetben foglaltakat megerősítette.

A Médiatanács utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozatában rámutatott arra, hogy „a gyűlöletkeltésnek – vagyis a gyűlöletre uszításnak – még a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozása sem minősül a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának. (...) A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben a végső eszköz. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valamely, társadalmilag káros magatartás – jelen esetben a gyűlöletre uszítás, gyűlöletkeltés – vonatkozásában a büntetőjogi felelősség sem eltűnt, nem alkotmányellenes, úgy az adott magatartásra vonatkozó, esetlegesen más jogágakban megfogalmazott enyhébb tilalmak sem lehetnek azok.”

A határozat hivatkozott továbbá arra, hogy az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú AB határozatában – amelyet e tekintetben a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat is megerősített – a médiaszabályozásbeli gyűlöletkeltés tényállását a büntetőjogi gyűlöletre uszítással azonosította, ez a mérce pedig szűkre szabja az Mttv.-t alkalmazó hatóság döntési mozgásterét.

Az 1006/B/2001. számú AB határozat arra is rámutatott, hogy „a Médiatv. támadott bekezdése nem azt jelenti, hogy a rádió- és a televízió- műsorokban ne lenne helye vitának, kritikának, ne jelenhetne meg a társadalmat jellemző véleménypluralizmus. A rendelkezés célja annak a megakadályozása, hogy a rádió és a televízió a sértő, faji alapon elítélő, kirekesztésre, diszkriminációra felhívó gyűlölködők »hangerősítője« legyen.”

A Médiatanács megállapította, hogy a 165/2011. (XII.20.) AB határozat szerint „fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó

alapértékeit. Nem szolgálja a demokratikus véleményképzést és döntéshozatalt az olyan médiatartalom, amely a demokrácia értékeivel ellentétes nézeteket hirdet” (ABK 2011. 1297)

A cikkben nem szerepeltek olyan megállapítások, melyek az Egyesítő Egyház, mint vallási csoport elleni gyűlölet keltésére alkalmasak lettek volna, továbbá a kifogásolt médiatartalom e közösség kirekesztésére sem irányult. A gyűlöletkeltés az Alkotmánybíróság szerint az erőszak érzelmi előkészítése, rendkívül súlyos magatartás, ilyen hatást a médiatartalom az olvasóból nem válthatott ki. A Kérelmező által kiemelt, az Egyesítő Egyházra vonatkozó, „multimilliárdos vallási és üzleti birodalmat működtet” szövegrész gyűlöletkeltő, illetve kirekesztő tartalommal nem bírt.

A sajtószabadság védi a szélsőséges, felháborító, sértő, bántó médiatartalmakat is, önmagában egy adott médiatartalom efféle jellege még nem alapozza meg a jogsértés megállapítását.

A Kérelmező és a Médiatartalom-szolgáltató sem kérte a határozat bírósági felülvizsgálatát.

62/2013. (I. 16.) sz. médiatanácsi végzés

Releváns jogszabályhely(ek): Smtv. 17. § (1) bekezdés

I. Hatósági eljárás

Tényállás:

A KanizsaHír Kft. médiatartalom-szolgáltató www.kanizsahir.hu sajtótermékében 2012. június 27-én „A részönkormányzat támogatta a kiskanizsai elhelyezést” című cikk jelent meg.

A cikk első része tényszerű tudósítás volt a Nagykanizsán (Kiskanizsa városrészben) tervezett javító-nevelő intézet létesítéséről, második része pedig a cikkben megnyitható videót tartalmazott „Tizenéves cigánybűnöző a Blahán: Maugli” címmel. A szöveges részt és a videót a cikk szerzője egy mondatral kötötte össze, miszerint a kisfilmmel a javító-nevelő intézetek világát szeretné új oldaláról megvilágítani. A www.youtube.com internetes videó-megosztóról elérhető szerkesztett kisfilm hírhedt bandavezérként, közveszélyes bűnözőként tüntetett fel egy gyermeket, akinek magatartását már az összeállítás elején, a címben összekapcsolta a származásával: „cigánybűnöző”. Az összeállítás – a hivatkozás szerint – az Index által készített videó Kuruc.info általi újravágásával és felcímkézésével készült.

A hatóság döntése: A Médiatanács a hatósági eljárást megszüntette, tekintettel arra, hogy jogsértést nem tárt fel.

Indokolás:

A Médiatanács végzésében hivatkozott arra, hogy a gyűlöletkeltés médiajogi tilalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság – 1006/B/2001. sz. határozatában – irányadónak tekintette a véleménynyilvánítás büntetőjogi korlátozásának alkotmányos feltételeit megalapozó 30/1992. (V. 26.) számú határozatát, melyben kifejtette, hogy az Alkotmány biztosítja többek között az emberek egyenlő méltóságát, a diszkrimináció tilalmát, a nemzeti és etnikai kisebbségek védelmét, a különbözőséghez való jogot; „a gyűlöletkeltés a fenti tartalmi jegyek tagadása, az erőszak érzelmi előkészítése (...) az emberek meghatározott csoportjának, egy kollektívitásnak olyan intoleráns minősítése, amely nem a demokrácia, hanem a diktatúra jellemzője”. Ezt a szigorú jogértelmezést erősítette meg a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat is, amely az Smtv.-beli „gyűlöletkeltés” tényállását – az 1006/B/2001. sz. AB határozattal összhangban – a Btk.-beli „gyűlöletre uszítással” azonosította, és a két tényállást azonos mérce alapján rendelte megítélni. Ez az értelmezés – amely, tekintettel az Alkotmánybíróság alkotmányértelmező szerepére, figyelemmel az alkotmányjogi panasz lehetőségére is, kötelező a hatóságra nézve – jelentősen szűkíti a médiaszabályozásbeli gyűlöletbeszéd megállapításának lehetőségeit, párhuzamosan pedig növeli a sajtószabadság mozgásterét.

A határozat utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság értelmezése szerint gyűlöletkeltésen „lázongó kifakadások értendők, amelyek alkalmasak arra, hogy az emberek nagyobb tömegében a szenvedélyeket oly magas fokra lobbantsák, amelyből gyűlölet keletkezőn, a társadalmi rend és béke megzavarására vezethet” [30/1992. (V.26.) AB határozat].

A Médiatanács kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem gyűlöletkeltés a bírálathelytelenítés, kifogásolás, sértő nyilatkozat, továbbá ízlés vagy egyéni sérelemérzet alapján sincs lehetőség az alapjog korlátozására. A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, a hatósági döntésben tükröződő értékítélet, hanem csak más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre is érdemes érték megővésének szándéka vezethet a jogsértés megállapítására [30/1992. (V. 26.) számú AB határozat].

A cikk szöveges része tárgyilagos tudósítás volt, nem említett társadalmi csoportokat, és gyűlöletkeltő elemeket egyáltalán nem tartalmazott. A szöveges rész utolsó mondata szerint a javító-nevelő intézetek világát illusztrálta a csatolt videó. A videó elemzése során azonban megállapítást nyert, hogy az nem a javító-nevelő intézetekben élő gyermekekről, hanem egyetlen személyről, a videó címében „*cigánybűnözőnek*” nevezett tizenéves gyerekről szólt.

Kétségtelen, hogy a videó címe önmagában rasszizmusra, szélsőséges véleményre utalt, de magában az audiovizuális tartalomban – a címet leszámítva – nem szerepelt sem faji megkülönböztetést, sem közösségi elleni gyűlöletkeltést megvalósító tartalom. Sem a cikk szöveges része, sem a videó nem említette a romákat, azaz a médiatartalom nem jelenített meg a roma kisebbségre vonatkozó előítéleteket, általánosításokat.

A kuruc.info internetes oldal kapcsolatba hozása a videóval erősíthette a nézőben azt a percepciót, miszerint a tartalom faji megkülönböztetést foglal magában, az adott internetes oldalról ugyanis a közvélemény legtöbbször a rasszista tartalmakra asszociál, de ennek az adott, konkrét tartalom vizsgálatában nem lehetett jelentősége.

A videó összességében nem volt jogsértő, mert bár a cím és a tartalom összekapcsolása képes lehetett bizonyos diszkriminatív sztereotípiák erősítésére (kiváltképp, ha valaki csak a videó címét olvasta el, de utána nem tekintette azt meg), a tartalom maga nem volt gyűlöletkeltő a roma közösséggel szemben, azonban meghökkenést, és ellenszenvet természetesen előidézhetett a videó „főszereplőjével” szemben, a videó eredeti készítői, és az azt az újságcikk illusztrációjaként felhasználó szerkesztők feltehető szándékának megfelelően. A médiatartalom a felhasznált filmes összeállítással együtt sem merítette ki az Alkotmánybíróság által meghatározott gyűlöletkeltő magatartás/megnyilvánulás fogalmát.

Bár a videó címe és az abban megjelenített tartalom nem sértett médiaigazgatási szabályt, azonban annak egyes elemei – különösen a címadás – tekintetében felmerült annak lehetősége, hogy az sértő lehetett a roma közösségre nézve. A közösségeket sértő tartalom közzétételére vonatkozó tilalmat a korábbi médiatörvény, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi. I. törvény 3. § (3) bekezdése tartalmazta. Szintén tartalmazta ezt az előírást az Smtv. is 2011. január 1-én életbelépett szövege a 17. § (2) bekezdésében, azonban ezt a rendelkezést a 2011. évi XIX. törvény 2011. április 6-i hatállyal módosította, és a „*nyílt vagy burkolt megsértésére*” szövegrész kikerült a bekezdés szövegéből. A Médiatanácsnak tehát nem volt hatásköre ilyen típusú jogsértés megállapítására, ezért azt az eljárásában nem is vizsgálta.